

Waarom een gecombineerde Pabo-ALO een geweldig idee is

Op de HAN zijn ze er drie jaar mee bezig. Bij Fontys en Hanzehogeschool Groningen ronden ze nu het eerste jaar af. En op de CALO van Windesheim werken ze met een pre-Pabo minor waarna het vijfde jaar gevolgd kan worden.

Een gecombineerde Pabo-ALO. Twee volwaardige opleidingen in vier of vijf jaar. Hoe kan dat goed gaan? Op verzoek van ALO Nederland vertellen vier onderwijsprofessionals vanuit Pabo en ALO over hun ervaringen met het nieuwe opleidingstraject. Is het een kwalitatieve teloorgang? Of juist een geweldig goed idee?

TEKST PAUL WELLING

De HAN in Arnhem-Nijmegen biedt de hbo-opleiding Pabo-ALO al sinds 2018 aan. Als Fontys en de Hanzehogeschool er in 2020 ook mee beginnen komen er vragen. Ook in dit blad klinkt kritiek.

Hoe kunnen Pabo-studenten er ineens een eerstegraads ALO-studie bij doen en omgekeerd? Wat is weggelaten, waar zit de overlap? Zijn er geitenpaadjes gekozen die afbreuk doen aan de kwaliteit van één of beide opleidingen? Het beantwoorden van die vragen start met een andere vraag: hoe en waarom is de allereerste Pabo-ALO op de HAN eigenlijk ontstaan?

Tijdwinst

‘Wij zien al langer dat veel van onze ALO-studenten na hun opleiding de Pabo gaan doen. Sommige Pabo-studenten volgen juist weer de ALO na hun diploma.’ Dit zegt Marcel Mutsaarts. Hij is teamleider ALO op de HAN en was vanaf het begin bij de totstandkoming van de nieuwe Pabo-ALO betrokken. ‘Wij juichen deze ontwikkeling toe. Wij vinden namelijk dat er op basisscholen te weinig vakdocenten LO zijn, wat niet goed is voor de kwaliteit van het bewegingsonderwijs aan de jeugd. Maar vaak is zo’n vervolgstudie een belastend traject in deeltijd. Daarom dachten we: is er niet een systematische en meer aantrekkelijke manier om de twee opleidingen samen aan te bieden? Dit zijn we gaan verkennen.’ In tegenstelling tot wat Fontys later doet heeft de HAN de Pabo-ALO niet van onderaf opnieuw opgebouwd. Mutsaarts: ‘Het zijn nog steeds twee afzonderlijke opleidingen. Onze Pabo-ALO-studenten doen volledig de Pabo en volledig de ALO. Wel hebben wij het rooster-technisch en qua begeleiding mogelijk gemaakt voor studenten om de twee opleidingen parallel te volgen. Daarnaast hebben we wederzijdse vrijstellingen gecreëerd voor toetsen die bij beide opleidingen veel overlap hebben. Ontwikkelingspsychologie komt bijvoorbeeld in Pabo en ALO voor. Dit hoeft je niet twee keer te toetsen. Ook kunnen studenten hun minor van de ene opleiding inzetten voor de andere opleiding. Zo win je een half jaar onderwijs terug. Maar in essentie is er naast de tijdswinst niets aan de kwaliteit van de twee opleidingen veranderd. Onze studenten volgen gewoon de Pabo én ALO.’

Universele competenties

Fontys koos er wel voor om hun Pabo-ALO-opleiding volledig nieuw te ontwerpen, vertelt Jan Beijers. Hij is docent aan

Fontys’ Pabo (FHKE) en onder andere lid van de curriculumcommissie: ‘Tafel leeg en opnieuw beginnen. Wij waren niet alleen geïnspireerd door het voorbeeld van de HAN, maar ook door het rapport ‘Ruim baan voor leraren’ van de Onderwijsraad. Er is een lerarentekort. Zorg dat leerkrachten mobieler worden, breder inzetbaar, sectordoorbrekend met meer ruimte voor specialisaties en het stapelen van bevoegdheden. Dit sluit heel erg aan bij onze eigen visie en bevindingen. Met deze mindset zijn wij de pilot ingegaan.’ Brenda Cervenka zit als docent en nu projectleider Pabo-ALO in de curriculumcommissie van Fontys ALO: ‘Met mensen vanuit bijna alle lerarenopleidingen binnen Fontys zijn er op basis van de landelijke bekwaamheidseisen van leraren leeruitkomsten geformuleerd. Leeruitkomsten die voor alle leraren uit verschillende vakgebieden van toepassing zijn en binnen Fontys de ‘universele leeruitkomsten’ worden genoemd. Met deze universele leeruitkomsten (LUK) is de (grote) overlap tussen de verschillende lerarenopleidingen zichtbaar gemaakt en wordt het overbodig dat een student deze leeruitkomsten binnen verschillende lerarenopleidingen (b.v. ALO en Pabo) aan dient te tonen. Naast deze universele LUK zijn er ook opleiding specifieke LUK geformuleerd. Met de mix van deze universele en specifieke LUK wordt het startbekwaamheidsniveau zoals beschreven in de verschillende landelijke kennisbases en/of opleidingsprofielen geborgd. Daarmee kan dus over de volwaardigheid en kwaliteit van de Pabo-ALO opleiding geen twijfel bestaan, aldus Cervenka’

Excellentietraject

Hoe goed en efficiënt de nieuwe Pabo-ALO’s ook mogen zijn, feit blijft dat de studenten twee vierjarige opleidingen in vier tot vijf jaar kunnen doen. ‘We ontkennen ook niet dat het pittig is’, aldus Beijers. ‘Bij Fontys hebben we het benoemd als een excellentietraject. Dit betekent dat de studenten de capaciteit, kwaliteit en mentaliteit moeten hebben om zo’n opleiding aan te gaan. Anders redden ze het niet. Ook verwachten we basisvaardigheden en affiniteit met beide opleidingen.’ Cervenka: ‘Een belangrijk verschil is dat we al voor de poort toetsen of de studenten aan de excellentienormen voldoen. Zo maken ze vooraf de landelijke instroomtoetsen, de wiscat-rekentoets en hbo-taaltoets voor de Pabo. Voor het ALO-deel hanteren we dezelfde praktische toelatingstoets

▲ De (gym)juf

als voor de reguliere ALO. Op basis van hun scores op al die toetsen geven we een bindend advies om te starten met dit traject. Hiermee weten we zeker dat we ons over deze cognitieve en motorische vaardigheden geen zorgen hoeven maken. Daarnaast voeren we met alle studenten een motivatie- en informatiesprek waarin we vertellen dat we veel van de studenten verwachten, maar dat ze vooral van hun eigen discipline en zelfregulerende vaardigheden moeten uitgaan. Uiteindelijk geven we elke student een bindend advies: doe dit traject wel of niet. Voor het eerste jaar hebben we zo'n 70 studenten gesproken. Van hen zijn er 43 daadwerkelijk gestart.'

Reacties

De HAN is nu aan het derde jaar van de Pabo-ALO bezig. Hoe zijn de reacties? Mutsaarts: 'Ook bij ons zijn de studenten enorm gemotiveerd om dit zware traject te doen. Zij vinden de opleiding een duidelijke verrijking. Vooral omdat zij de kinderen niet alleen in het klaslokaal, maar ook in de gymzaal zien. Door die twee verschillende omgevingen en interacties leren docenten veel meer over de dynamiek in de groep. Dit is precies de transfer die we met de nieuwe Pabo-ALO voor ogen hadden. Ook schoolbesturen zijn blij met het initiatief. Zij willen bewegingsonderwijs graag op een hoog niveau aanbieden. Door budget of schoolgrootte is dit vaak niet mogelijk. Zij vinden het een enorme kans dat ze straks onze afgestudeerden voor twee volwaardige functies kunnen aannemen, zo horen wij uit het werkveld.' Ook Cervenka noemt de transfer van klaslokaal naar gymzaal en vice versa als groot pluspunt van de opleiding. Maar de 'kruisbestuiving' gaat volgens haar nog verder: 'Een Pabo-ALO gediplomeerde leerkracht is beter in staat om het bewegend leren op de school een impuls te geven en beweeginitiatieven in en rond de school te stimuleren. Het bewegen raakt dus meer ingebed in de overige schoolvakken en de schoolomgeving. En op onze Pabo-ALO-opleiding zelf staan bij die lessen die betrekking hebben op het universele deel twee docenten voor de klas: een Pabo-docent en een ALO-docent. Echt geïntegreerd onderwijs. Ik vind het fantastisch.'

Boost

Volgens Mutsaarts geven de nieuwe Pabo-ALO's een enorme boost aan het bewegingsonderwijs in het PO: 'Het wordt weer een integraal onderdeel van de school en geen bijvak. Er komt letterlijk meer beweging in het basisonderwijs.' Volgens Fontys' docent-onderzoeker en lid van de curriculumcommissie Gwen

Weeldenburg wordt met deze opleiding ook ingespeeld op de landelijke ontwikkelingen die gaande zijn in het onderwijs: 'Er is grote behoefte aan ontkokering: niet meer jezelf als leraar opsluiten in je eigen klaslokaal of gymzaal, maar als onderwijsprofessional de samenwerking opzoeken en gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen voor het realiseren van een dynamische leer- en leefgemeenschap. Daar zijn breed inzetbare en flexibele docenten voor nodig.'

Kom kijken

De onderwijsprofessionals begrijpen dat de nieuwe Pabo-ALO's met een kritische blik worden bekeken, zegt Beijers: 'Natuurlijk. Het is allemaal hartstikke nieuw en het beste bewijs is om te laten zien dat het werkt. Maar wij zijn niet zomaar wat aan het prutsen. Wij hebben heel nadrukkelijk gebruikgemaakt van alle kwaliteitsborgingsmechanismen die we uit onze opleidingen kennen zoals wettelijke kaders, eindtermen, niveaubepalers voor bacheloropleidingen, landelijke kennisbases die er zowel voor de Pabo als ALO en tweedegraadsopleidingen zijn. En we hebben jarenlange ervaring met opleiden van jong volwassenen tot leraar basis-onderwijs en leraar lichamelijke opvoeding. Het is ons vak. Ik zou graag willen zeggen tegen mensen die twijfelen: kom gewoon eens bij ons kijken hoe het er in de praktijk aan toe gaat. Dan kun je met eigen ogen zien hoe we in Pabo-ALO de kwaliteit borgen en waarom de opleidingsroute goed past bij deze specifieke doelgroep studenten.'

In de volgende uitgave van *Lichamelijke Opvoeding Magazine* zoomen we in op de opleidingen van Hanzehogeschool en Windesheim. We laten dan ook studenten van deze opleiding en het betrokken werkveld aan het woord.

Meer weten over of contact met de verschillende opleidingen? Kijk op www.alo.nl. Daar vind je alle gegevens op een rij.

Paul Welling is tekstschrijver en deed dit in opdracht van ALO Nederland.

Foto's

Archief HAN

Contact

pieter.cornelissen@fontys.nl